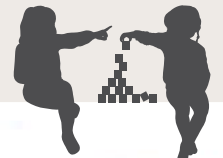

Fremtidsrettede læringsarenaer

Utdanningsdirektoratets nasjonale konferanse
om barnehage- og skoleanlegg 2014

TID OG STED

Radisson Blu Royal Hotel,
Bryggen, Bergen

Onsdag 24. - torsdag
25. september

2014

Velkommen

til Bergen og den årlige nasjonale konferansen om barnehage- og skoleanlegg!

Utdanningsdirektoratets rådgivningstjeneste for barnehage- og skoleanlegg har gleden av å invitere til den tolvte nasjonale konferansen i regi av rådgivningstjenesten. Konferansen er et viktig møtepunkt for alle som er interesserte i utvikling av gode barnehage- og skoleanlegg og et sted hvor det er mulig å få nye impulser og knytte nye faglige kontakter. Konferansen retter seg mot barnehageeiere, skoleeiere, forvaltere, ledere, brukere og planleggere.

Tittel på årets konferanse er «Fremtidsrettede læringsarenaer». Opplæringsloven slår fast at alle elever har rett til et godt fysisk læringsmiljø. Barnehageloven slår fast at barnehagen skal ha lokaler og uteområde som er egnet for formålet ut fra hensynet til barnas alder og oppholdstid, med mulighet for varierte aktiviteter i trygge omgivelser. Det fysiske læringsmiljøet består av mange forhold, som uteanlegg, læringsarenaer, energi og miljøforhold, innelima, lyd- og lysforhold med mer. Gode sammenhenger mellom pedagogiske plattformer, undervisningsformer og det fysiske læringsmiljøet er av stor betydning for læring. Brukermedvirkning ved planlegging og rehabilitering av nye og eksisterende barnehager og skoler er dermed et sentralt virkemiddel for å lykkes med utforming og utvikling av gode anlegg. Årets konferanse vil berøre flere av disse temaene.

På formiddagen dag 1 vil det etter åpning av konferansen være plenumsforedrag. På ettermiddagen dag 1 er det lagt opp til befaringer av flere skoler og barnehager i Bergen. Her vil det bli rikelig med tid til å kunne stille spørsmål og drøfte ulike løsninger.

På formiddagen dag 2 blir det parallelle sesjoner hvor vi ønsker å gå mer i dybden innenfor følgende hovedoverskrifter:

- SESJON 1:** Barnehage
- SESJON 2:** Barneskole 1–7
- SESJON 3:** Ungdomsskole 8–10
- SESJON 4:** Videregående skole 11–13

Dag 2 avsluttes med plenumsforedrag.

- Utdanningsdirektoratets rådgivningstjeneste for barnehage- og skoleanlegg arrangerer konferansen i samarbeid med Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune.

Program onsdag 24. september 2014

MØTELEDER: Trond Storaker, Utdanningsdirektoratet

09.00	REGISTRERING OG KAFFE PÅ HOTELLET
10.00	Velkommen til konferanse v/ møteleder Trond Storaker, Udir
10.05	Velkommen til Bergen v/ ordfører Trude Drevland Kulturinnslag v/elever fra Bergen kulturskole.
10.15	Åpning v/ statssekretær i Kunnskapsdepartementet Birgitte Jordahl
10.30	Barnehager og skoler – Samfunnets viktigste bygg v/ Petter Skarheim, direktør Utdanningsdirektoratet.
10.45	Rom for læring v/ byråd for barnehage og skole Harald Victor Hove
11.00	Fysisk læringsmiljø i skoler i Hordaland fylkeskommune v/ fylkesdirektør for opplæring Svein Leidulf Heggheim
	15 MINUTTER PAUSE – KAFFE OG KORT BEINSTREKK
11.25	Designing for Better Outcomes: International perspectives on innovation and evaluation of learning environments v/ Hannah von Ahlefeld, Analyst, OECD Centre for Effective Learning Environments (CELE) www.oecd.org/edu/facilities Over many years, through its work on education and innovation, the OECD has been working with its member countries to promote visionary education policy and practice, with a view to improving educational outcomes. Which conditions are most conducive to successful learning, and how can success be measured? This presentation will explore the current international evidence base with regard to how learning spaces can best support improved outcomes. It will also show examples from all over the world of how educational spaces can be effectively designed and used to support the diverse needs of learners and their communities, both today and into the future.
12.25	Praktiske opplysninger v/møteleder
12.30	LUNSJ
13.30	Barnehage- og skolebesøk Bussavgang fra hotellet til de ulike befaringene

A. Barnehager	B. Barneskoler	C. Ungdomsskoler	D. Videregående skoler
1. Sollien barnehage (2014)	1. Søreide skole (1-7)	1. Rådalslien ungdomsskole (8-10)	1. Årstad videregående skole
2. Årstad brannstasjon barnehage (2008)	2. Søråshøgda skole (1-7)	2. Ny-Krohnborg bydels-senter (1-10)	2. Amalie Skram videregående skole

Orienteringer ved rektorer/styrere og prosjektledere fra byggeprosjektet.

Enkel servering ved starten av anlegg nummer to. Meny: kaffe/te/vann og skillingsboller

17.00	Tilbake fra befaringene
18.30- ca 19.30	ETTERMIDDAGSAKTIVITET: Alternativ 1: Historisk foredrag v/Jo Gjerstad og ev. vandring i Bergen Alternativ 2: Tur med Fløibanen på egenhånd (bør starte kl 18)
20.00	Middag på hotellet Velkommen v/leder for Opplærings- og helseutvalet, Roald Stenseide Kulturinnslag v/ elever fra Langhaugen skole

Program torsdag 25. september 2014

PARALLELLE SESJONER PÅ HOTELLET

BARNEHAGER	BARNESKOLER	UNGDOMSSKOLER	VIDEREGÅENDE SKOLER
------------	-------------	---------------	---------------------

09.00

Utforming av barnehagebygg

Utforming av barnehagebygg

v/*Einar Tønseth, etat for utbygging, Bergen kommune*

Drift av Årstad brannstasjon barnehage/ pedagogiske muligheter i tidsriktige bygg

v/*Grete Haugland, styrer*

Praktiske pedagogiske muligheter og utfordringer i generelle læringsarealer

v/*Beate Aske Løvteit, Norconsult AS*

Hvordan man utformer skolebygg i Bergen slik at det samsvarer og støtter opp under gjeldende pedagogiske mål og metoder

- Er dette en større utfordring for våre ungdomsskoler enn våre barneskoler?

v/*Øystein Berentsen, Bergen kommune, fagavdeling barnehage og skole.*

Rett bygg til rett tid på rett sted

Planlegging av skolestruktur vgs

v/*Dan Lysne, Rådgivningstjenesten for barnehage- og skoleanlegg*

5 MINUTTER TIL KAFFE OG EV. FORFLYTNING MELLOM PARALLELLE SESJONER...

09.40

Bruk av byrom som læringsarena

v/*styrer Elisabeth Alnes, Klosteret barnehage*

Masteravhandling om hvordan avdelingsbarnehager og basebarnehager bruker bygningene

v/*Randi Hindenes*

Skolens lærende uteområder - et blikk på muligheter

v/*professor Ingunn Fjørtoft, Høgskolen i Telemark*

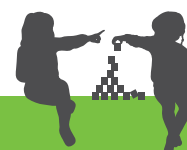
Innredning og bruk av multimodalt læringsmiljø

v/*avdelingsleder Rolf-Anders Moldeklev, Skranevatnet skole*

Fremtidsrettet skole i fortidens skolebygg. Ombygging og rehabilitering, erfaringer med skole i drift

v/*Rikke Sundt, Origo arkitekter og avdelingsleder Sigurd Trageton, assisterende rektor,*

Årstad vgs.

10.20

PAUSE 20 MINUTTER

PARALLELLE SESJONER PÅ HOTELLET

10.40

Oppstart av ny barnehage – muligheter og utfordringer med å ta bygget i bruk

Steinsvikkkroken barnehager – v/ styrer Monicha Sussmann

Fra tradisjonelt bygg til fleksible arealer

v/ styrer Aina Vårbakken, Storetveit barnehage

Presentasjon av Landås skole (OPS prosjekt)

v/ Børje Laastad

Arealprogrammet for Bergen kommune i bruk

v/ rektor Linda Haukeland Ådnamarka skole

Skolen uten faste klasserom eller trinnarealer

Presentasjon av Tangenåsen ungdomsskole

v/ rektor Hanne Sigurdsson

Brukernes krav og ønsker til nye skolebygg

v/ rektor på Nordahl Grieg vgs. Lin Holvik

5 MINUTTER KAFFE OG EV. SKIFTE AV PARALLELLESJON

11.20

Areal til skapende lek, læring og utforskning i barnehagen

v/ stipendiat Bente Fønnebø, Høgskolelektor Christian Nordahl Rolfsen, Høgskolen i Oslo og Akershus

Hvordan man utformer skolebygg i Bergen slik at det samsvarer og støtter opp under gjeldende pedagogiske mål og metoder?

v/ Øystein Berentsen, fagavdeling barnehage og skole

Prosess ved realisering av nye skolebygg. Fra bestiller og utførers ståsted

v/ seksjonsleder Merete Bogen byrådsavdeling for barnehage og skole og seksjonsleder Tor Corneliusen byrådsavdeling for finans, eiendom og eierskap

IKT-løsninger for pedagogisk bruk. Amalie Skram vgs.

v/ rektor Bjørn Lyngedal

12.00

LUNSJ PÅ HOTELLET

13.00

PLENUMSFOREDRA I HOTELLETS STORE SAL

Skolen som lokalt kulturhus

– Muligheter og fallgruber ved planlegging av skolen som kulturarena

v/ Bjørn Boge, spesialrådgiver

13.40

Inneklima i barnehager og skoler – hva er det viktigste ved planlegging av fremtidens barnehager og skoler?

v/ Jan Vilhelm Bakke, Arbeidstilsynet

14.25

KAFFE

14.40

Digitale rom i fremtidsrettede læringsarenaer

v/ Morten Søby, avdelingsleder, Senter for IKT i utdanning

15.20

Presentasjon av Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet som overtar oppfølgingen av den nasjonale rådgivningstjenesten for barnehage- og skoleanlegg 1/1-2015.

Presentasjon av tid og sted for neste års konferanse

v/Utdanningsdirektoratet

15.30

SLUTT

Skoler og barnehager som befares

Sollien barnehage

Barnehagen åpnet i mai 2014. Barnehagen flyttet fra midlertidige lokaler til ny barnehage i samme område. Bygget er på to etasjer og ligger flott plassert på en utkikkstomt og i gåavstand til Montana som ligger ved fotenden av Ulriken.

Barnehagen har en hovedinngang og to garderober for barna. Bygget har tre hjemmeområder og tema-rom i ulik størrelse og med ulike funksjoner. Det er kjøkkenløsning i alle hjemmeområdene og et hovedkjøkken som ligger like ved et samlingsrom.

Dette gir mulighet for å ha et rom som kan samle hele barnegruppen. Barnehagen har kapasitet for ca. 70 barn i alderen 0–6 år. Barnehagens verdier er: varme, ser barnet og inkludering. Barnehagens satsingsområde er friluftsliv og hovedmål er å utvikle motorikken, gi gode og meningsfulle opplevelser med barn og voksne og kunnskap om naturen.

● <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/barnehager/sollien-barnehage>

Årstad brannstasjon barnehage

Årstad brannstasjon barnehage ligger i Årstad bydel, like ved Brann stadion og Haukeland Sykehus, og har mange turmuligheter i nærområdet. Barnehagen er bygget om fra en tidligere brannstasjon og huset har en historie som barn og ansatte nå er en del av. Barnehagen ble etablert i 2008.

Barnehagen er en kommunal basebarnehage med 2 baser og 122 barn. Barnehagen har 5 team som er Base Brigaden med 3 grupper og base Hydranten med 2 grupper. Bygget har ulike rom for ulik aktivitet; aktivitetsrom, sanserom, atelier familierom, konstruksjonsrom, tumlerom og «stillerom». De fem teamene vil alle være innom de ulike rommene i løpet av en uke. Barnehagen har et flott uteområde med gode bakker og klatremuligheter. Personalet vektlegger at barna skal møte allsidige aktiviteter og utfordringer inne og ute, samt humor og glede i hverdagen.

● <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/barnehager/arstad-brannstasjon-barnehage>

Skoler og barnehager som befares

Søreide skole

Søreide skole er Bergens nyeste barneskole som ligger på Søreide i Ytrebygda bydel. Skolen åpnet i januar 2014. Bygget er finansiert som et Offentlig privat samarbeid (OPS). Skolen er bygget og eiet av Skanska, tegnet av Asplan Viak og leid av Bergen kommune. Søreide skole har energiklasse Passivhus og er bygget i tre, bortsett fra underetasjen som er i miljøbetong. Skolen har normalkapasitet på 600 elever og har integrert flerbrukshall (håndballhallstørrelse). Skolens læringsarealer er fleksibelt utformet for å kunne møte varierte undervisningsformer nå og i fremtiden. Skolen er laget meget kompakt for å innestå for harde energikrav som passivhus. Dette gjør at den også er lett å orientere seg i. Den store allmenningen er skolens hjerte og her «møtes alle veier». Klassetrinnene har egne fargekoder og har hjemmeareal som er dimensjonert for 90 elever. I underetasjen finner du spesialrom som forskning- og forsøksrom, formingsverksted og flerbrukshallen med gardeover. I hovedetasjen finner du foruten Almenningen med tilhørende Mat & Helse, hjemmearealene for 1.–4. klasse med SFO. Skolen har desentraliserte innganger og arbeidsrom for lærerne. I 2. etasje ligger skolens administrasjon, musikk, dans og drama, bibliotek og 5.–7. klasses hjemmeområder. Skolen er et pilotprosjekt for Bergen kommune i «Fremtidens byer – Tid for tre».

● <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/skoler/soreide-skole>

Søråshøgda skole

Søråshøgda skole er en barneskole med plass til 550 elever på 1.–7. trinn. Skolen ble bygget som en skole for elever på 1.–3. trinn i 1983. Skolen fikk et påbygg for 6.åringene i 1997 og et frittstående gymnastikkbygg i 1999.

I 2007 startet planleggingen av en fullverdig skole for 450 elever på 1.–7. trinn. Den nye skolen stod ferdig januar 2011. Skolens gamle bygningsmasse var da blitt ombygd og rehabilitert. Den siste utvidelsen til 550 elever sto ferdig til skolestart i august 2013. Søråshøgda skole har gjennomført omfattende pedagogiske utviklingsarbeid i forbindelse med planlegging, utforming, innflytting og bruk av nye lokaler. Skolen har en utforming med fem rom av ulike størrelser til hvert årstrinn. Skolens arealer legger godt til rette for trinn-team organisering. Skolen har relativt små spesialrom fordi en har valgt å bruke deler av arealprogrammet på et samlingsrom/idrettsareal. Skolen skal etter planen bruke en kommende ny volleyballhall som ligger 1 km. unna til kroppsøvningslokaler.

Skolen har en liten tomt, men siden den også disponerer et friområde med naturtomt og ballbane, har den et svært fint og varierte uteområde.

● <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/skoler/sorashogda-skole>

Skoler og barnehager som befares

Ny Krohnborg – senter for oppvekst, kultur og idrett

I dette senteret er det avdelinger for barnehage, skole, kultur og idrett. Prosjektet er gjennomført i samarbeid mellom flere kommunale avdelinger. Opprinnelig skolebygg er et monumentalbygg som ble oppført mellom 1921 og 1924. Bygget er nå rehabilitert og utvidet. Det huser både barnehagelokaler, skolelokaler, idrettslokaler og kulturlokaler. Ved utforming av skoledelen, har en lagt til rette med fleksible og transparente lokaler i den grad bygningsmassen har gjort dette mulig. Anlegget sto ferdig høsten 2012. Ved rehabiliteringen har en tatt hensyn til antikvariske føringer og verneinteresser. Hovedstruktur og fasader er bevart i den opprinnelige delen, mens tilbygg har fått et mer moderne arkitektonisk uttrykk. Anlegget ligger i et bymessig område og har en kapasitet på ca 500 barn og unge, hvorav skoledelen utgjør ca 470 elevplasser og barnehagedelen ca 36 plasser. Siden området er bymessig, har en begrenset størrelse på uteareal. Lite uteareal kompenseres delvis gjennom tilretteleggingen av eksisterende arealet og ved å ta i bruk tilliggende gate som miljøgate for skolen og nærmiljøet. Det er og store naturområder ikke langt fra skolen. Grunnet forbigående lavere elevtall, er barnehagedelen midlertidig utvidet noe. Flerbrukshall/håndballhall er bygget under skoleplassen. Anlegget har og et lite svømmebasseng. Parkerings- og tilkomstforholdene ved skolen er utfordrende. Rektor er leder for hele senteret.

● <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/skoler/ny-krohnborg-avdeling-skole>

Rådalslien ungdomsskole

Rådalslien skole er en ungdomsskole som ligger i Fana bydel sør i Bergen kommune. Skolen ble etablert og åpnet i august 2008. Den er bygget over to etasjer med fleksible læringsarealer og har en elevtallskapasitet på ca 450 elever. Første driftsår var det kun elever på 8. trinn, andre driftsår 8. og 9. trinn. Fra og med skoleåret 2010 har det vært full drift på skolen. Personalet ble tilsatt i takt med elevtallsøkningen. Skolebygget er kledd med værhud av tre og har tre fløyer som er bundet sammen med en hoveddel. Hver fløy huser generelle læringsarealer for ett trinn. Hoveddelen har administrasjon, personalfasiliteter, fellesoner, kantine og spesialrom. Transparens er vektlagt i bygget. Idrettsarealer er i eget bygg på skoletomten. Utearealet er parkmessig opparbeidet og det er kort avstand til store naturområder. Skoletomten ligger i et område med fine sol- og utsiktsforhold. Parkerings- og tilkomstforholdene ved skolen er gode. Bybanen har og stopp ikke langt unna skolen.

● <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/skoler/radalslien-skole/7806>

Skoler og barnehager som befares

Amalie Skram videregående skole

Amalie Skram videregående skole skal stå klar til skolestart høsten 2014 og er en sammenslåing av sentrumsskolene Bergen Handelsgymnasium, Bjørgvin vgs og Tanks vgs. Skolen vil ta opp ca. 1000 elever og har ca 130 ansatte. Amalie Skram tilbyr studieprogrammer for studiespesialiserende, service og samferdsel og påbygg til generell studiekompetanse. Innen studiespesialiserende tilbyr skolen et meget bredt spekter av programfag samt noen lånefag fra andre programområder; toppidrett svømming, breddeidrett, dans og drama og teaterproduksjon.

Skolen tilrettelegger for åpningstider utover ordinær undervisningstid, med bl.a. kveldsåpent selvbetjent bibliotek og studieverksted. AV-utstyret er topp moderne og gir mulighet for videoopptak, streaming mm.

Hele byggeprosjektet er et samarbeidsprosjekt med Bergen kommune og inneholder videregående skole og nasjonalt svømme- og stupeanlegg, Alexander Dale Oen Arena. Hele byggets areal er ca. 28000m², hvorav skolen utgjør ca. 16000m².

Bygget har totalt 8 etasjer, plan 0 under bakken og 7 plan over terreng. 1.etg består av bl.a idrettshall, treningsrom og garderobes for idrettshall og svømmeanlegg. 2. etg. består av kontorer for skolens administrasjon, vestibyle, auditorium, kantine og personalrom. 3.-6. etg inneholder undervisningsrom, div. spesialrom, auditorium og bibliotek. 7. etg består av tekniske rom. Bygget er fundamentert med stålkjernepeler til terreng og bærende konstruksjoner er stålsøyler og ståldragere. Fasaden er en kombinasjon av glassplater og aluminium. Bygget har et transparent uttrykk, og lyset reflekteres gjennom hele bygget. I 3. etg er det laget en utvendig skolegård med beplantning og sittegrupper. Bygget fremstår som kompakt med gode lysforhold. Samlokaliseringen gjør det mulig å tilby kantine- og kafedrift i hhv skolens og svømmeanleggets åpningstid.

www.asvg.no

● <https://www.facebook.com/amalieskramvgs>

Årstad videregående skole

De tre bygningene som opprinnelig utgjorde Årstad Videregående skole er bygget i perioden 1963 til 1977.

Siden 2010 har skolen vært under omfattende rehabilitering, ombygging og utbygging. Dette medfører blant annet at de tre skolebyggene bygges sammen via to nye mellombygg. Renoverings- og ombyggingsarbeidet omfatter nye ventilasjonsanlegg, nye tak, delvis nye fasader med vinduer og isolering. Innvendig, fullstendig renovering og omfattende ombygging og omdisponering av arealer. Videre vil det bli etablert en ny hovedinngang for hele skolen samtidig som det vil bli kommunikasjon gjennom hele skolen via ett plan. Skolens uteareal blir også delvis omarbeidet og oppgradert.

Innen utgangen av 2017 vil bygg A og B være totalt rehabilitert og dette vil utgjøre ca. 25000m² av den

totalt ca. 32000m² store bygningsmassen. Skolen vil når den er ferdig ha ca. 1200 elever og ca. 200 lærere.

Skolen tilbyr utdanningsprogrammene Design og håndverk, Elektrofag, Helse- og oppvekstfag, Medier og kommunikasjon, Teknikk- og industriell produksjon, Restaurant og matfag, samt Studiespesialiserende påbygg. Skolen har i tillegg tilbud innen tilrettelagt opplæring, voksenopplæring, lærlingeopplæring og et innføringstilbud til minoritetsspråklige elever. Skolen skal bli knutepunktskole for Helse og oppvekstfag. Skolen drives parallelt med ombyggingsarbeidet, men med noe redusert aktivitet. Skolen disponerer midlertidige undervisningslokaler i nærheten av skolen og i sentrum av Bergen.

● <http://arv.hfk.no>

Praktisk informasjon

Deltageravgift:

Hele konferansen (uten festmiddag)	kr.	4 850,-
Hele konferansen (inkl. festmiddag)	kr.	5 250,-
Dagpakke inkl. lunsj: (uten festmiddag*)	kr.	2 500,-
Dagpakke heltidsstudenter inkl. lunsj: (uten festmiddag*)	kr.	700,-

* Pris festmiddag er kr 600,- (alle priser er inkl. mva)

Priser for overnatting:

Overnatting er ikke inkludert i deltageravgiften, men kan bestilles i forbindelse med påmelding.

Priser pr. natt (priser er inkl. mva)

Enkeltrom kr. 1 645,-

Dobbelrom kr. 1 845,-

Priser er per rom, per natt inkludert Super Breakfast Buffet, moms, internett og tilgang til velværeavdeling.

NB! Hotellrommene skal betales av hver enkelt direkte til hotellet før hjemreise. Ev. benyttelse av rekvisisjon fra arbeidsgiver må avtales med hotellet på forhånd på tlf. 55 54 30 00

Bestilte rom som ikke blir benyttet og/eller betalt, blir fakturert i ettertid.

Det er også mulig å bestille overnatting på egenhånd. Rimelige hotellalternativer i nærheten av konferansehotellet er Thon Hotel Bergen Brygge og Thon Hotel Rosenkrantz Bergen.

Betingelser:

Påmeldingen er bindende. Alle endringer eller avbestillinger må rettes til harald.hogh@norconsult.com.

Avbestilling etter påmeldingsfristens utløp faktureres med 50 % av deltageravgiften. Avbestilling senere enn fem virkedager før start, eller uteblivelse, belastes med full pris.

Betaling av deltageravgift:

Faktura sendes ut til oppgitt adresse.

Spørsmål om påmelding eller andre praktiske forhold kan rettes til Norconsult v/Harald Høgh mob: 45 40 45 26 eller harald.hogh@norconsult.com

Vennligst gi opplysninger i påmeldingen om eventuelle særskilte behov (allergi, teleslynge etc).

**Elektronisk
påmelding
finner du her:**

<http://tinyurl.com/o4ldtd>

**PÅMELDINGSFRIST:
mandag 8. september**

Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no
Utgitt september 2014

www.skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no